

วัดสระเรียง

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาดีเด่น

เอกสารชุดโครงการวิจัยและส่งเสริมวัด
เพื่อการพัฒนาการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรม
ลำดับที่ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๗
ส ๖๙๑ ๖

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
วัดสระเรียง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาดีเด่น
กรุงเทพฯ : สกศ., ๒๕๕๘
๔๘ หน้า
ISBN : 974-559-813-5
๑. การจัดการศึกษา--วัด
๒. ศาสนาพุทธ--การศึกษาพระปริยัติธรรม ๓. ชื่อเรื่อง

วัดสระเรียง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาดีเด่น

เรียบเรียงโดย รัชนี พึ่งพาณิชย์กุล

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ ๙๘/๒๕๕๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-559-813-5

จัดพิมพ์และเผยแพร่ สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๒๗๒๓ ต่อ ๒๕๒๖
โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๗๘๗, ๐ ๒๖๖๙ ๗๗๓๖
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด
๗๘/๑๙๘-๒๐๐ หมู่ ๕ โครงการอินทราวิน
ถนนพระยาสุเรนทร์ (ซอยรามอินทรา ๑๐๙)
แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กทม. ๑๐๕๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๑๙ ๑๔๘๑, ๐ ๒๕๕๐ ๑๐๖๔-๕
โทรสาร ๐ ๒๙๑๙ ๑๕๐๗

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ บัญญัติให้สถาบันศาสนามีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด โดยมาตรา ๑๕ ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งนโยบายรัฐบาล (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) ด้านการศาสนาที่เกี่ยวข้อง จะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการพัฒนาให้มีความรู้และจริยธรรม เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิด จะส่งเสริมบทบาทของคณะสงฆ์และวงการศาสนา และจะจัดให้มีสถานที่เพื่อการปฏิบัติธรรมและความสงบร่มเย็นทางจิตใจ ในทำนองเดียวกับพุทธมณฑลให้ครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร

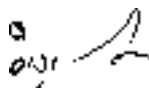
ในฐานะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการกีฬากับการศึกษาทุกระดับและประเภท ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและภารกิจของสำนักงานฯ ดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการนำร่องการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนธรรมของวัด ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบ และส่งเสริมสนับสนุนวัดที่จัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนธรรมให้เกิดความยั่งยืน โดยมีพระธรรมกิตติวงศ์ เจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามและ

ราชบัณฑิต เป็นประธานกรรมการดำเนินงานโครงการ โดยคัดเลือก วัดที่มีรูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรม ดีเด่น จำนวน ๖๒ วัดจากทั่วประเทศ จำแนกเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ด้าน การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ด้านการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้านการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ด้านการจัดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้าน การเผยแผ่ศาสนาธรรม และด้านการจัดวัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ และจัด โครงการต่อเนื่องเป็นโครงการวิจัยและส่งเสริมวัดเพื่อการพัฒนาการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรม ในปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ตามศักยภาพและความรู้ความสามารถของวัดให้โดดเด่นเพิ่มขึ้น โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ รับเป็นที่ปรึกษาวิจัย

บัดนี้ การดำเนินงานโครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา จึงได้จัดให้มีการคัดเลือกและยกย่องวัดดีเด่นด้านต่างๆ ทั้ง ๖ ด้าน และจัดให้มีพิธีถวายรางวัลและจัดสัมมนาขึ้น ณ หอประชุม พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ และ เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วัดที่มีผลงานดีเด่นดังกล่าว จึงได้จัดทำเอกสาร รูปแบบและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของวัดที่ได้รับการคัดเลือกและ ยกย่องให้เป็นวัดดีเด่นจำนวน ๖ วัด ได้แก่ ๑. วัดจงคำ อำเภอวัง จังหวัดลำปาง ด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ๒. วัดสระเรียง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการจัดการ ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ๓. วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๔. วัดใหม่กรงทอง อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการจัด
โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ๕. วัดปัญญานันทาราม
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม และ
๖. วัดตะโหนด อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง ด้านการจัดวัดเป็นแหล่ง
การเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงขอขอบคุณที่ปรึกษาวิจัย
คณะกรรมการและวัดในโครงการ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วน
ผลักดันและสนับสนุนให้ความดีความงาม และความสามารถของวัด
ที่จัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมปรากฏแก่สาธารณชนครั้งนี้ และ
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวัดที่จัดการศึกษาและ
เผยแผ่ศาสนาธรรม หน่วยงาน สถานศึกษา นักวิชาการและพุทธศาสนิกชน
ทั่วไป

(นายออรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ประวัติวัดสระเรียง	๑
ประวัติผู้ก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญ วัดสระเรียง	๒
บทที่ ๒ การจัดการศึกษาของวัดสระเรียง	๕
รูปแบบการจัดการศึกษาของวัดสระเรียง	๖
การจัดการศึกษาที่โดดเด่นของวัดสระเรียง	๘
นโยบายการบริหารจัดการศึกษาและการเผยแผ่ ศาสนธรรม	๑๓
- องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้การ จัดการศึกษาของวัดโดดเด่น	๑๓
- การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ ของพระสงฆ์ในวัดหรือครู	๒๔
- การบริหารจัดการศึกษาและการเผยแผ่ ศาสนธรรม	๓๑
บทที่ ๓ สรุปลงและข้อเสนอแนะ	๓๕
สรุป	๓๕
ข้อเสนอแนะ	๓๖
เอกสารอ้างอิง	๓๗

บทนำ

ประวัติวัดสระเรียง

วัดสระเรียง ตั้งอยู่ที่ ๕๗๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓ ไร่ ๒ งาน ๖๙ ตารางวา ตามประวัติเป็นวัดที่มีมาตั้งแต่ครั้งก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ เป็นวัดหนึ่งในหลายวัดที่อยู่บริเวณแวดล้อมพระบรมธาตุเจดีย์ เหตุที่ได้ชื่อว่าวัดสระเรียงเพราะบริเวณที่สร้างวัด เดิมเป็นสระที่เกิดจากการขุดทรายไปก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ วัดสระเรียงเคยเป็นที่ตั้งพลับพลาที่ประทับของพระเจ้ากรุงธนบุรี ระหว่างที่ประทับทรงงานที่นครศรีธรรมราช นอกจากนี้ ยังเคยเป็นสำนักเรียนบาลีมาก่อน ภายหลังเมื่อพระสิริคณาภรณ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ วัดสระเรียงได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ได้ปฏิรูปวัดสระเรียงให้เป็นแหล่งเรียนรู้และมีการจัดตั้งโรงเรียนปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงขึ้น โดยมีการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนได้อย่างโดดเด่น มีนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับการกิจที่กำลังพัฒนาขึ้น

หลังจากนั้น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑ คณะสงฆ์ได้แต่งตั้งให้พระสิริคณาภรณ์ ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดเสมาเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากวัดเสมาเมือง มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการวัด ไม่มีเจ้าอาวาส และแต่งตั้งเจ้าอธิการประหยัด วุฒิปญโญ เจ้าคณะตำบลคลัง ซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง เป็นเจ้าอาวาสจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกิจในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงเป็นภาระผูกพันต่อเนื่องที่จะต้องทำต่อไป ดังนั้น พระสิริคณาภรณ์จึงทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนต่อไป สำหรับเจ้าอธิการประหยัด วุฒิปญโญ ปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่และอำนาจของเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ การบริหารงานส่วนใหญ่ของวัดสระเรียงจึงมีผลสืบเนื่องมาจากพระสิริคณาภรณ์เกือบทั้งสิ้น การอ้างถึงผู้บริหารในหนังสือเล่มนี้จึงขออ้างถึงพระสิริคณาภรณ์ เพราะแม้ท่านจะไปเป็นเจ้าอาวาสวัดเสมาเมืองแล้วก็ตาม แต่ภารกิจสำคัญของท่านอยู่ที่วัดสระเรียง

ประวัติผู้ก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

พระสิริคณาภรณ์ นามเดิมว่า สังคม นามสกุล แซ่เซือน เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๙๘ ณ บ้านเลขที่ ๖๒ หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรนายสุข นางแคล้ว ฝอยทอง

ชีวิตในวัยเด็ก เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดบางทองคำ ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากทางบ้านมีฐานะยากจนจึงไม่ได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป พ่อแม่จึงให้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดบางทองคำ ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๑๓ การได้บรรพชาเป็นสามเณรถือเป็นโอกาสพิเศษของชีวิตที่ได้มีโอกาสเรียนหนังสือ ด้วยความอยากรู้อยากเรียนจึงตั้งหน้าตั้งตาเรียนหนังสือ เรียนทุกอย่างที่เขาเปิดให้เรียนเหมือนคนกำลังทิว และด้วยความมุ่งมั่นมานะพยายาม และมีสติปัญญาดีจึงสามารถเรียนได้สำเร็จอย่างรวดเร็วคือ

แผนกธรรม สอบได้นักธรรมชั้นตรี ตั้งแต่ปีแรกที่บรรพชาเป็นสามเณรคือ ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สอบได้นักธรรมชั้นโท ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สอบได้นักธรรมชั้นเอก จากสำนักเรียนวัดวังตะวันออก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนกบาลี สอบได้บาลีประโยค ๑ - ๒ ปี พ.ศ.๒๕๑๗ สอบได้บาลีประโยค ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และสอบได้บาลีประโยค ๔ ในปี พ.ศ.๒๕๑๙ จากสำนักเรียนวัดราชสิทธิาราม กรุงเทพมหานคร และเว้นการเรียนแผนกบาลีไประยะหนึ่ง เพื่อเรียนทางวิชาสามัญเพื่อเลื่อนระดับการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย หลังจากสำเร็จการศึกษาสามัญตามที่ต้องการแล้ว จึงได้หันมาเรียนแผนกบาลีต่อ สอบได้บาลีประโยค ๕ ปี พ.ศ.๒๕๔๑ และสอบได้บาลีประโยค ๖ ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ จากสำนักเรียนวัดสระเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช และขณะนี้กำลังศึกษาและเตรียมจะสอบบาลีประโยค ๗ ต่อไปด้วย

แผนกสามัญ ได้เริ่มเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ และสำเร็จการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๔ ปี พ.ศ.๒๕๑๘ จากนั้นเรียนด้วยตนเองสอบได้มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ปี พ.ศ.๒๕๑๙ สอบได้วุฒิปกศ.(ประโยคครูพิเศษการศึกษา) ในปี พ.ศ.๒๕๒๑ และสอบได้วุฒิป.ม. (ประโยคครูพิเศษมัธยม) ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ ต่อจากนั้นได้สำเร็จการศึกษาพุทธศาสตรบัณฑิต (ครุศาสตร) รุ่นที่ ๒๖ ปีการศึกษา ๒๕๒๒ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยความขยันหมั่นเพียร เรียนเก่งและสติปัญญาดี เป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน พระสิริคณาภรณ์ได้รับทุน อุดหนุนให้ไปศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกที่ประเทศอินเดีย จากคุณสงบ แยมกกลิ่น ผู้ที่พร้อมจะบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของสังคมมาโดยตลอดและได้เรียนสำเร็จตามความประสงค์ทุกประการ คือจบ M.A. (Buddhist Studies) จากมหาวิทยาลัยเดลฮี ประเทศอินเดีย ปีการศึกษา ๒๕๒๕ และจบ Ph.D. (Buddhist Studies) จากมหาวิทยาลัยเดียวกันในปีการศึกษา ๒๕๓๔ ซึ่งถือเป็นที่สุดของการเรียนสายสามัญความสำเร็จครั้งนี้นำความภูมิใจมาให้ตนเอง ในขณะที่เดียวกันพระสิริคณาภรณ์คิดถึงเพื่อนที่เคยเรียนเคยวิ่งเล่นในวัยเด็ก พวกเขาเหล่านั้นไม่ได้มีโอกาสอย่างท่าน ทั้งๆ ที่ พวกเขาเหล่านั้นมีมันสมองมีสองมือที่สามารถทำอะไรได้อีกมาก ควรจะทำอะไรสักอย่างเพื่อให้โอกาสแก่เขาเหล่านั้น นี่คือการจุดประกายการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส พระสิริคณาภรณ์จะกล่าวถึงอยู่เสมอในโอกาสต่างๆ ด้วยสำนึกในบุญคุณแห่งพระศาสนาที่ให้โอกาสแก่ท่านว่า “ถ้าครั้งนั้นพระศาสนาไม่ให้โอกาส อาตมาคงไม่มีวันนี้ และเด็กที่ขาดโอกาสในวันนั้น คงจะรอคอยโอกาสใครสักคนที่จะให้โอกาสเช่นกัน” (ณรงค์ คงดี, ๒๕๕๖ : ๙๓)

การจัดการศึกษาของวัดสระเวียง

วัดสระเวียงได้จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลีมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ต่อมาเมื่อพระสิริคณภรณ์ สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยเดลี ประเทศอินเดียแล้ว จึงมีความประสงค์จะเปิดสอนหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้มีแนวคิดที่ต้องการจะพัฒนาเยาวชนในชนบทที่ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสศึกษาเล่าเรียนอย่างเท่าเทียมกับบุคคลผู้มีโอกาสทั้งหลายด้วยเจตนาและแรงบันดาลใจสำคัญคือ เพื่อตอบแทนบุญคุณพระศาสนา และช่วยเหลือเด็กที่อยากเรียนแต่ไม่ได้เรียน ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามจากโรงเรียนต่างๆ ทราบว่ายังมีจำนวนมาก จึงได้เริ่มงานด้านการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนทันที โดยเชิญคณะครู-อาจารย์ที่สอนแผนกธรรม - บาลีในขณะนั้น มาปรึกษาหารือถึงแนวทางที่จะพัฒนาเยาวชนในชนบท โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นบุตรหลานชาวนา ซึ่งมีโอกาสน้อยกว่าเยาวชนกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้ ก็เพราะว่าเศรษฐกิจของครอบครัวไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับสูงต่อไปได้ ด้วยตระหนักถึงปัญหานี้ คณะครู-อาจารย์ที่ร่วมประชุมครั้งนั้นมีความเห็นตรงกันว่าควรจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเป็น

อย่างยิ่ง แม้การจัดตั้งโรงเรียนต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการคือ ปัญหาเรื่องจำนวนครูไม่พอ ปัญหาเรื่องอาคารเรียน และปัญหาเรื่องงบประมาณดำเนินการ แต่คณะกรรมการมุ่งมั่นที่จะดำเนินการต่อไป โดยมั่นใจว่า “โครงการหาช่างเผือก” ที่พระสิริคณาภรณ์ได้ดำเนินการคัดเลือกคนเก่งคนดี ให้ทุนไปศึกษาต่อปริญญาตรีก่อนหน้านี้แล้วจะกลับมาช่วยสอนได้ทันเวลา จึงได้ตัดสินใจตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดสระเรียงขึ้นในปี ๒๕๓๗ ตามหนังสือวัดสระเรียงที่ ๔๗/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๗ และได้เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๗ เป็นต้นมา ซึ่งสภาการศึกษาสงฆ์ได้ออกใบอนุญาตเลขที่ ๕๓/๒๕๓๗ ให้เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๗

รูปแบบการจัดการศึกษาของวัดสระเรียง

วัดสระเรียงได้ดำเนินการจัดการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังมีรายละเอียดดังนี้

๑) การศึกษาในระบบ ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีวิชาบังคับแกนคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสนปฏิบัติ ภาษาบาลี และธรรมวินัย กล่าวคือ จัดหลักสูตรที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม และความรู้สายสามัญควบคู่กันไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ

กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

๒) การศึกษานอกระบบ โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงมีนโยบายว่า วิชาแผนกธรรมและแผนกบาลีถือเป็นวิชาหลักของวิชาทั้งปวง นักเรียนทุกรูปต้องเรียนแผนกธรรม ซึ่งมี ๓ ระดับคือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก เมื่อสอบนักธรรมชั้นเอกได้แล้ว ให้เรียนแผนกบาลีต่อไปซึ่งมี ๙ ประโยค ผู้ที่ไม่ต้องเรียนแผนกบาลีคือ ผู้ที่สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยคแล้ว การจัดการเรียนแผนกบาลีจะจัดเวลาไว้ในภาคบ่ายของวันเรียนตามปกติ สลับกับการเรียนวิชาสามัญคือ ภาคเช้าเรียนวิชาสามัญ ภาคบ่ายเรียนแผนกธรรม - บาลี และช่วงเย็นเรียนวิชาสามัญ

โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นการศึกษา ศาสนธรรมระยะสั้น จัดเฉพาะช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน มุ่งให้เด็กและเยาวชนชายได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา เรียนรู้ชีวิตของผู้บรรพชา รวมทั้งเป็นการอบรมบ่มนิสัยให้ผู้บรรพชา รู้จักผิดชอบชั่วดี และการควบคุมจิตใจให้มั่นคง โดยให้เด็กและเยาวชนสมัครเข้าบรรพชาระยะสั้นประมาณ ๑ เดือน หลักสูตรที่สอนมีทั้งการให้ความรู้พิเศษ เรียนรู้หลักพระพุทธศาสนา การยึดปฏิบัติธรรมด้านจิตใจ ทั้งการทำสมาธิและเจริญสติตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๓) การศึกษาตามอัธยาศัย การที่วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ้ายทอดสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ เป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและศิลปวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่แล้ว ชาวพุทธจะต้องเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวัดใกล้บ้านอย่างน้อยในวันสำคัญทางประเพณี

การจัดศาสนพิธีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การปาฐกถาธรรม หรือการแสดงพระธรรมเทศนาทุกวันธรรมสวณะ โดยเฉพาะในช่วงเข้าพรรษาก็เป็นการให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี และให้คติ คำสอนเพื่อการดำเนินชีวิต จึงเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย อนึ่ง แม้จะไม่ได้จัดให้บุคคลทั่วไปได้เรียนรู้แต่การจัดกิจกรรมชุมนุมให้สามเณร ได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจ ซึ่งมีหลายชุมนุม เช่น ชุมนุมแกะสลักไม้คิลป์ ชุมนุม Travelling With English ชุมนุมปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น ในคาบสุดท้ายประจำสัปดาห์ ก่อให้เกิดผลงานเป็นชิ้นงานเพื่อประโยชน์ใช้สอยภายในวัดหลายชิ้นหลายรายการ

การจัดการศึกษาที่โดดเด่นของวัดสระเรียง

การจัดการศึกษาที่โดดเด่นของวัดสระเรียงคือ การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ซึ่งสามารถบริหารจัดการได้อย่างโดดเด่น โดยมีปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการเรียนที่เปิดสอน นโยบายหลักทางด้านวิชาการ และวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียน ดังนี้

ปรัชญา

ปัญญา นรานัน รตนัน

ปัญญาเป็นรัตนะของนรชน

วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอนให้เยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาพร้อมทั้ง ๕ ด้านคือ กาย จิต อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เหมาะสมกับวัยและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้มีความรู้คู่คุณธรรม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถพึ่งตนเองได้ และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

พันธกิจ

๑. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติมุ่งให้ผู้เรียนเกิดศีล สมาธิ และปัญญา
๒. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ สามารถถ่ายโอนไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้
๓. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นภาวะความเป็นผู้นำ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ และการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๕. จัดการเรียนการสอนให้โรงเรียน วัดและชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง
๖. จัดระบบบริหารโรงเรียนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงจิตสำนึกที่เป็นสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อให้สังคมมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
๗. สร้างระบบเพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรของโรงเรียน
๘. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครู อาจารย์ และบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน
๙. ปลุกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักในความรัก ความผูกพัน ความภูมิใจ และเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
๑๐. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล

แผนการเรียนที่เปิดสอน

๑. วิชาสามัญ เปิดสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช ๒๕๓๔ ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

๒. วิชาธรรม - บาลี นักเรียนทุกระดับที่ยังไม่จบนักธรรมชั้นเอก ต้องเรียนแผนกธรรมด้วย และผู้ที่ยังไม่จบเปรียญธรรม ๔ ประโยค ยังต้องเรียนภาษาบาลีด้วย

นโยบายหลักทางด้านวิชาการ

๑. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ โดยเลือกเรียนโปรแกรมต่างๆ หลากหลาย
๒. วิชาธรรม - บาลี ถือเป็นวิชาหลักของวิชาทั้งปวง
๓. จะส่งเสริมให้มีความรู้ นอกหลักสูตรพร้อมๆ กันไป เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ พิมพ์ดีด ตัดเย็บ เป็นต้น
๔. ให้การแนะแนวอันเป็นหลักของการเรียน การดำเนินชีวิตแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง
๕. ส่งเสริมครูอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
๖. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประกอบการศึกษาเล่าเรียน การจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
๗. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนชนบทยากจนทราบถึงความสำคัญของการศึกษา และได้ศึกษาต่อมากขึ้น
๘. จัดโครงการอบรมทางด้านศีลธรรม จริยธรรมและคุณธรรมในภาคฤดูร้อนและโอกาสอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
๙. จัดโครงการอบรมวิชาธรรม-บาลี และสามัญศึกษาบางวิชาเป็นกรณีพิเศษตามโอกาสอันสมควร

๑๐. จัดหา เสริมสร้าง เพิ่มจำนวนอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี
ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด อุปกรณ์
วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ให้เพียงพอแก่การใช้สอย
๑๑. จัดโครงการอบรมครู-อาจารย์ในวิชาการใหม่ๆ อย่าง
สม่ำเสมอและเมื่อมีโอกาส
๑๒. จัดกิจกรรมพัฒนาวัด โรงเรียน หรือวัดใดวัดหนึ่ง
ประชุมชาวบ้าน เพื่อจัดความเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
โรงเรียน หรือวัด จะมีการบรรยายหรืออภิปรายธรรม
พร้อมกันไป เป็นต้น

วัตถุประสงค์หลักของโรงเรียน

๑. ส่งเสริมนโยบายรัฐบาลในการขยายโอกาสทางการศึกษา
๒. ช่วยเหลือเยาวชนชนบทที่ยากจนให้ได้รับการศึกษา
เท่าเทียมกันกับเยาวชนเหล่าอื่น
๓. ขจัดต้นตอของปัญหาเด็กเร่ร่อน จรจัดและลักเล็ก
ขโมยน้อย
๔. ฝึกฝนอบรมศีลธรรม จริยธรรมและคุณธรรมในทาง
ปฏิบัติโดยตรงเพื่อชีวิตสังคมส่วนรวม
๕. เป็นการศึกษาให้เปล่าที่มากด้วยบริการ แต่ไม่เก็บค่า
บริการทั้งปวง

นโยบายการบริหารจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรม

๑. องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาของวัดโดดเด่น

เมื่อพิจารณาจากปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการเรียน นโยบายหลักทางด้านวิชาการ และวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนแล้ว จะเห็นส่วนที่โดดเด่นเป็นลักษณะเฉพาะดังนี้

๑.๑ การให้โอกาสแก่เด็กด้อยโอกาส

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะให้การช่วยเหลือเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ให้เป็นผู้รู้ เป็นคนที่มีค่า สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งปัจจุบันนี้ยังมีเยาวชนอีกจำนวนมากที่ขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนด้วยประสบปัญหาต่างๆ เช่น ครอบครัวมีรายได้น้อย ครอบครัวไม่สมบูรณ์ ขาดพ่อ ขาดแม่ หรือครอบครัวแตกแยกต้องไปอยู่กับญาติ เป็นต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงมองเห็นความสำคัญของเยาวชนเหล่านี้ว่าทุกคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติและพระศาสนา เขายังมีความสามารถและมีโอกาสที่จะช่วยสร้างชาติและสืบทอดพระศาสนาได้ หากถูกทอดทิ้งหรือปล่อยให้เติบโตตามยถากรรม อาจจะทำเหตุไม่พึงประสงค์ในบ้านเมืองได้

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จึงจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และโครงการเก็บทรัพย์ตกหล่นไว้รองรับ เพื่อช่วยเหลือเยาวชนตกหล่นให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเพื่อส่งเสริมบุคลากรทาง

พระพุทธศาสนาให้มีคุณค่า อีกทั้งจะเป็นการแก้ปัญหาสังคมที่อาจจะเกิดจากเยาวชนตกหล่นได้ในระดับหนึ่งด้วย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง ดำเนินการแสวงหาเยาวชนตกหล่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่น ๆ ทุกจังหวัดที่อายุระหว่าง ๑๒ - ๑๗ ปีมาเข้าอบรมระยะสั้นเพื่อกลับกรองและเตรียมความพร้อมก่อนที่จะจัดบรรพชา และส่งเข้าโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ปีละ ๑๐๐ คน โดยจะประสานงานหาผู้ที่มีบุญบารมีได้บำเพ็ญบารมีโดยถวายเป็นอุปัชฌาย์สามเณรเป็นราย ๆ ไป

๑.๒ จัดการศึกษาแบบให้เปล่า

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง มีวิธีการที่จะค้นหาเยาวชนที่ด้อยโอกาส โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ให้ครูเดินทางแนะนำครูโรงเรียนประถมศึกษาทั่วทั้งจังหวัด ส่งพี่กลับบ้านหาน้องมาเรียน หรือพระสงฆ์รับกิจนิมนต์เทศนา ก็ถือโอกาสประชาสัมพันธ์ตามควรแก่โอกาส เป็นต้น โดยจะได้นักเรียนเป้าหมายปีละประมาณ ๑๐๐ คน ผู้ที่สมัครเข้าเรียนจะต้องผ่านการกลับกรองหรือคัดเลือก โดยให้เด็กเข้าบรรพชาเพื่อฝึกระยะสั้น ฝ้าดูความอดทนความพยายามและอื่น ๆ ตามความเหมาะสมก่อนส่งเข้าโรงเรียน จัดอบรมผู้เรียนเพื่อฝ้าดูพฤติกรรมเพื่อนำมาพัฒนาแก้ไข จัดห้องเรียนและส่งข้อมูลสู่งานแนะแนว โดยเมื่อเริ่มสมัครบรรพชาเป็นสามเณร ทางวัดจะให้การอุปถัมภ์ทั้งหมด ตั้งแต่สบงจีวร เครื่องใช้ที่จำเป็น ที่พักอาศัย ภัตตาหาร และอุปกรณ์การเรียนทุกอย่าง หากพักภายนอกวัดสระเรียงจะมีบริการจัดรถรับ - ส่งด้วย การบริการแบบให้เปล่านี้นำให้ทางวัดได้นักเรียนครบตามจำนวนเป็นไปตามเป้าหมาย

นั้นหมายความว่า รายจ่ายก็มีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ที่พักอาศัยก็มีไม่เพียงพอ
 ดังนั้นทางวัดจึงได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น
 หลายโครงการ คือ

๑) โครงการถวายภัตตาหารเพลแด่นักเรียนโรงเรียน
 พระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง เพื่อแก้ปัญหาภัตตาหารไม่เพียงพอ
 โดยได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนภัตตาหารเพลแด่นักเรียน โดยขอรับ
 บริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป และไปหาพุทธศาสนิกชนผู้นำบุญในแต่ละ
 ท้องที่ แจ่งวัดอุประสงค์ให้พุทธศาสนิกชนได้ทราบเพื่อขอรับปันโต
 บิณฑบาต และให้พุทธศาสนิกชนนำบุญไปหาสมาชิกร่วมถวายภัตตาหาร
 เพลเพิ่มเท่าที่สามารถจะทำได้ แต่ละสายแต่ละท้องที่จะรับผิดชอบจัด
 ปันโตสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเท่านั้น ทางวัดจะกำหนดวันรับปันโต สำหรับปันโต
 ทางวัดจะจัดเตรียมไว้ให้ โดยจะมีรถนำปันโตเปล่าไปเปลี่ยนสำรอง
 เพื่อรอบต่อไป วันหนึ่ง ๆ จะได้รับปันโตประมาณ ๑๕๐ ถาด และแม่ครัว
 ของวัดจัดทำอาหารเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่งถวายแด่พระภิกษุสามเณร
 และอุบาสกอุบาสิกาผู้มาร่วมบุญโดยสัดส่วนเท่า ๆ กัน

๒) โครงการเมืองเอื้อชนบท ชนบทเอื้อเมือง การที่วัด
 สระเรียงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง เพื่อเปิด
 โอกาสให้เยาวชนในชนบทที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้เข้ามาเล่าเรียน
 แบบให้เปล่า ปรากฏว่ามีผู้ปกครองให้ความสนใจและนำบุตรหลานเข้า
 ศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้สถานที่พักในวัดสระเรียงไม่เพียงพอ ประกอบ
 กับวัดต้องการจะส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรผู้อยู่นอกเมืองและต่าง
 อำเภอได้เข้าเรียนแผนกธรรม-บาลี และสามัญศึกษาที่วัดสระเรียง โดย
 วัดอำนวยความสะดวกจัดรถรับ-ส่ง ในการเดินทางไป-กลับให้ จึงได้จัด

สามเณรนักเรียนให้ไปอยู่วัดในชนบท ซึ่งวัดในกลุ่มเป้าหมาย คือ ๑) วัดที่มีเจ้าอาวาสเพียงรูปเดียว และ/หรือชราภาพไม่สะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ ๒) วัดที่มีนโยบายส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนใกล้ชิดหรือในท้องถิ่น ๓) วัดร้างหรือวัดที่ไม่มีภิกษุ เป็นวัดที่ชาวบ้านพร้อมจะบูรณะให้เป็นวัดประจำหมู่บ้าน โครงการนี้ได้รับการสนองตอบด้วยดี มีวัดที่เข้าร่วมโครงการแล้ว ๑๒ วัด ได้แก่ ๑) วัดหนองแตน ๒) วัดคงคาเลียบ ๓) วัดไพศาลสถิตย์ ๔) สำนักสงฆ์บางหลวง ๕) วัดเตापูน ๖) วัดนาสน ๗) วัดเสมาเมือง ๘) วัดวังฆ้อง ๙) วัดโพธิวงศาaram ๑๐) วัดเขาปรีดี ๑๑) วัดท้ายสำเภา และ ๑๒) วัดคีรีวง เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อกัน ไม่ได้ไปสร้างปัญหาแก่ชนบท ทางวัดสระเรียงได้จัดส่งพระพี่เลี้ยงและสามเณรไปอยู่ประจำ และช่วยดูแลพัฒนาวัด ประกอบศาสนกิจร่วมกับพระภิกษุสามเณรในวัด และพุทธศาสนิกชนใกล้ชิด

ผลของการแก้ปัญหาดังกล่าว นอกจากจะกระจายสามเณรนักเรียนไปยังวัดต่างๆ ได้แล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์อื่นอีกหลายประการ คือ

- (๑) วัดทั้งหลายเหล่านั้นมีพระภิกษุสามเณรอยู่ประจำ พร้อมรับกนิมนต์ของชาวบ้านได้ตลอดไป
- (๒) มีพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ทางธรรมและศาสนพิธี พร้อมทั้งจะเผยแผ่ศาสนาธรรมได้ทุกเมื่อ
- (๓) มีวัดร้างที่ได้รับการยกฐานะเป็นวัดที่มีพระภิกษุสามเณรอาศัยเพิ่มขึ้น
- (๔) สนับสนุนพระบัณฑิตปฏิบัติงานให้ปฏิบัติศาสนกิจโดยสมบูรณ์

(๕) ให้โอกาสแก่ผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น

แม้จะมีปัญหาบ้างในการดำเนินงานแต่วัดสระเรียงได้มุ่งมั่นที่จะประสานกับวัดในเครือข่ายเหล่านั้น มีการประชุมสัมมนาเจ้าอาวาสและผู้รับผิดชอบ เพื่อรับทราบปัญหาร่วมกัน ก็สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาไปได้ในระดับหนึ่ง

สำหรับงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด นอกจากจะได้จากงบประมาณที่รัฐบาลจ่ายให้ตามรายหัวนักเรียนแล้ว ยังได้เงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชนเป็นรายเดือนหรือรายปีแล้วแต่ศรัทธา ก็พอที่จะแก้ปัญหานี้ได้

๑.๓ ปกครองแบบพ่อปกครองลูก

โดยปกติผู้เป็นพ่อแม่จะมีความรักความห่วงใยและให้อภัยแก่ลูกได้เสมอ การอบรมสั่งสอนหรือการลงโทษ จึงประกอบพร้อมด้วยเมตตาไม่ต้องการเห็นลูกเจ็บปวด เศร้าหมอง หรือเดือดร้อน ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงถือปฏิบัติแบบเดียวกัน เนื่องจากการรับนักเรียนจะเปิดประตูกว้างสำหรับทุกคนที่จะเข้ามาเรียน และโดยพื้นฐานของผู้ที่เข้ามาเรียน จะมีปัญหาเกือบทุกคนไม่ว่าเกียจคร้าน ซุกซน ชอบเที่ยว ชอบลักเล็กขโมยน้อย หรือก้าวร้าวรังแกผู้อื่น เป็นต้น จำเป็นจะต้องมีการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรักความเมตตาช่วยเหลืออย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือและแก้ปัญหา จะแก้ได้ตรงประเด็นและถูกต้องหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของพ่อแม่ที่จะต้องบอกปัญหาที่แท้จริงให้โรงเรียนทราบ หากปิดบังไว้จะแก้ไขไม่ได้ เช่น ถ้ารู้ว่าเด็กเป็นคนชอบลักขโมยพ่อแม่ก็ควรจะบอก เพื่อว่าทางโรงเรียนจะได้ให้การดูแลเอาใจใส่สร้างความคุ้นเคย และสอบถามปัญหาด้านการเงินว่ามีใช้เพียงพอหรือไม่ หากต้องการเงินหรือของใช้ จะพยายามจัดให้ตามความเหมาะสมและจำเป็น ซึ่งอาจจะทำให้เขาลดการคิดจะได้มาด้วยการลักขโมยลงได้ แต่หากพ่อแม่ผู้ปกครองปิดบังไว้ไม่แจ้งให้ทราบ ปล่อยให้เขาเข้ามาอยู่และใช้วิธีการลักเล็กขโมยน้อยตามนิสัยเดิม กว่าจะจับได้เขาอาจจะพึงพอใจกับวิธีการที่ทำอยู่ก็ได้ การแก้ไขด้วยวิธีการลงโทษอาจจะไม่ได้ผล วิธีการนี้ช่วยให้ลดปัญหาความเครียดของนักเรียนลงไปได้ระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมาก การปกครองดูแลด้วยตนเองคนเดียวคงจะไม่ทั่วถึง จึงมีการกระจายงานให้ปกครองดูแลกันเอง โดยมีพระอาจารย์ซึ่งเป็นบัณฑิตปฏิบัติงานดูแลประจำตึก และมีหัวหน้าสามเณรประจำตึกแบ่งส่วนรับผิดชอบกันไป กระจายอำนาจกันไปตามลำดับแบบพีปกครองน้อง

ในส่วนของนักเรียนซึ่งกระจายอยู่ตามวัดต่างๆ เพื่อให้การควบคุมดูแลทั่วถึง และทุกรูปอยู่ในระเบียบวินัย และเพื่อให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าด้วยกิจกรรมของสงฆ์เป็นไปด้วยดี มีระบบ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทางวัดได้แต่งตั้งพระภิกษุหรือครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมของสงฆ์ในแต่ละวัดด้วย

๑.๕ ส่งเสริมคนเก่งเป็นพิเศษ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง แม้จะมีเป้าหมายที่จะสร้างศาสนทายาทก็จริง แต่ในขณะเดียวกัน ก็ส่งเสริมผู้ที่สมองดี ประพฤติดี มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะเรียนหนังสือแต่ขาดทุนทรัพย์ โรงเรียนก็จะอุปถัมภ์ให้ได้เรียนสมตามความตั้งใจ

ทางวัดสระเรียงได้จัดโครงการเสริมโครงการหาช่างเผือก ซึ่งเป็นโครงการต่อยอดโครงการหาช่างเผือก ซึ่งเคยจัดทำมาก่อนเมื่อครั้งที่ท่านทำงานที่วัดแจ้ง โครงการนี้เกิดจากแรงบันดาลใจจากโอกาสทางการศึกษาของพระสิริคณาภรณ์ จากการศึกษาที่ เป็นผู้เรียนดี แต่เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ดีจึงไม่ได้เรียนตามปกติ ต่อเมื่อเข้ามาบรรพชาเป็นสามเณรได้มีโอกาสเรียน จึงเรียนอย่างคนกระหายวิชา มีอะไรให้เรียนก็จะเรียนทุกอย่างจนจบปริญญาตรี โดยมีคุณสงบ แยมกลิ่น อุปถัมภ์ทุนให้ศึกษาต่อปริญญาโทที่ประเทศอินเดีย เมื่อพระสิริคณาภรณ์จบปริญญาเอกจากประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ กลับเมืองไทย ก็คิดที่จะช่วยเหลือคนเก่ง เรียนดี มีความมุ่งมั่นที่จะเรียน แต่ขาดทุนทรัพย์เพราะพ่อแม่ยากจน จึงไปสำรวจตามโรงเรียนต่างๆ แล้วขอตัวมาสัมภาษณ์ เมื่อเห็นว่าเรียนดีแต่ยากจนจริงก็ปรึกษากับพ่อแม่ผู้ปกครองถึงแนวทางที่จะช่วยเหลือให้การศึกษา เมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองตกลงยินยอม ก็ให้บวชและเข้าสู่โครงการนี้ได้เลย โดยเริ่มโครงการนี้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๗

เมื่อได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดสระเรียง ได้สานต่อโครงการโดยใช้ชื่อโครงการใหม่ว่า “โครงการเสริมโครงการหาช่างเผือก” เนื่องจากเห็นว่าเยาวชนที่เข้ามาบวชตามโครงการหาช่างเผือกนั้น รุ่นแรกได้จบปริญญาตรีแล้วจำนวนหนึ่ง และจะมีรุ่นต่อไปตามมาเป็นลำดับ ควรจะได้ส่งเสริมพระบัณฑิตเหล่านั้นให้ได้ศึกษาในระดับสูงขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพื่อเพิ่มบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถให้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง และเป็นการเสริมกำลังใจพระภิกษุสามเณรผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจเล่าเรียนอย่างจริงจัง

การดำเนินงานโครงการแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ จะส่งผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ที่ผ่านการคัดเลือกไปเรียนระดับปริญญาตรี

ระยะที่ ๒ ปี ๒๕๓๙ - ๒๕๔๕ จะส่งผู้สำเร็จการศึกษاپริญญาตรีของโครงการให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท

ระยะที่ ๓ ปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ จะส่งผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทของโครงการไปศึกษาต่อปริญญาเอกต่อไป

การคัดเลือกผู้รับทุน วัดจะจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา คณะหนึ่งประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดสระเรียง รองเจ้าอาวาส ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง และผู้บริหารโรงเรียนอีกไม่น้อยกว่า ๓ ท่านเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

การให้ทุนการศึกษา วัดจะมอบทุนการศึกษาให้ตามความเหมาะสมกับสภาพของการเป็นอยู่และเศรษฐกิจของแต่ละสถานที่ โดยกำหนดพอเป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑) ทุนปริญญาตรีในประเทศ วัดจะเป็นภาระในการจัดหาสถานที่พัก และค่าลงทะเบียนเรียนแต่ละภาคเรียน

๒) ทุนปริญญาตรีต่างประเทศ วัดจะติดต่อสถานที่เรียน หรือผู้เรียนติดต่อเองแล้วแต่กรณี โดยจะมอบทุนการศึกษาอุปถัมภ์ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้คือ ค่าบำรุงการศึกษา ค่ากิจกรรมจำเป็น ค่าหนังสือเรียน ค่าใช้จ่ายประจำเดือนตามค่าประเมินในขณะนั้น

๓) ทุนปริญญาโทและเอกในประเทศ จะอนุโลมตามข้อ ๑) และเพิ่มค่าพิมพ์วิทยานิพนธ์ตลอดจนค่าอื่นๆ ที่จำเป็นตามความเหมาะสม

๔) ทุนปริญญาโทและเอกต่างประเทศจะอนุโลมตามข้อ ๒) และเพิ่มค่าพิมพ์วิทยานิพนธ์และค่าอื่นๆ ที่จำเป็นตามความเหมาะสม

ผู้รับทุนตามโครงการนี้จะต้องทำสัญญาหรือให้สัญญากับวัดในเรื่องต่อไปนี้คือ ๑) จะตั้งใจเรียนด้วยดี ๒) ผู้รับทุนปริญญาโทหรือเอกภายในประเทศ เมื่อจบแล้วจะต้องช่วยงานโครงการของวัดเท่าจำนวนปีที่เรียน ๓) ผู้รับทุนปริญญาตรี โท และเอกต่างประเทศ เมื่อจบแล้วจะต้องช่วยงานตามจำนวนปีที่เรียนด้วยทุนของโครงการ ส่วนผู้ที่รับทุนแล้วแต่ไม่สามารถเรียนจบปริญญาชั้นๆ ได้ จะต้องจ่ายทุนคืน ยกเว้นป่วยจนไม่สามารถเรียนต่อได้ หรือประสบอุบัติเหตุจนไม่สามารถเรียนต่อได้

แหล่งงบประมาณของโครงการนี้ วัดได้จัดตั้งเป็นกองทุน ชื่อ ทุนการศึกษา “สามเนตรชุดพิเศษ” โดยนำดอกผลมาใช้จ่าย ปัจจุบันได้นำเข้าไปรวมกับมูลนิธิเกาะเกษวัดสระเรียง นครศรีธรรมราชแล้ว

นอกจากนั้น วัดจะรับบริจาคจากประชาชนทั่วไป วัดอาจขอความอนุเคราะห์จากบุคคลหรือสถาบันให้รับเป็นเจ้าของทุนเป็นรายบุคคลก็ได้

ผลการดำเนินการของโครงการนี้ มีบัณฑิตสำเร็จตามโครงการหาช่างเผือก ปี ๒๕๓๓ - ๒๕๓๖ จำนวน ๑๒ รูป และมีผู้สำเร็จตามโครงการเสริมโครงการหาช่างเผือก ระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ - ปัจจุบัน มีจำนวน ๙ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๖๕ รูป และระดับปริญญาโท ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน มีจำนวน ๖ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๑๐ รูป และทางวัดยังคงดำเนินงานตามโครงการนี้ต่อไป

นอกจากโครงการหาช่างเผือกและโครงการเสริมโครงการหาช่างเผือกแล้ว โรงเรียนยังมีนโยบายสนับสนุนคนเก่ง โดยการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ทำคะแนนได้สูงสุดในแต่ละรายวิชาของแต่ละระดับชั้นเรียน ถวายทุนการศึกษาให้รายวิชาละ ๑๐๐ บาท ส่วนผู้ที่สอบบาลีไวยากรณ์ (สนามหลวง) ได้เพียงอย่างเดียว ถวายทุนการศึกษารูปละ ๑๐๐ บาท นักเรียนที่สอบบาลีประโยค ๑ - ๒ (สนามหลวง) ผ่าน ถวายทุนการศึกษารูปละ ๒,๐๐๐ บาท และเพิ่มขึ้นอีกประโยคละ ๑,๐๐๐ บาท คือ เปรียญธรรม ๓ ประโยคได้รับ ๓,๐๐๐ บาท เปรียญธรรม ๔ ประโยคได้รับ ๔,๐๐๐ บาทตามลำดับ สำหรับผู้สอบเปรียญธรรม ๙ ประโยคได้จะได้รับทุนการศึกษา ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็นกรณีพิเศษ

นอกจากนั้น ยังมีรางวัลพิเศษแก่ผู้เรียนเก่ง ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงประกาศให้รางวัลแก่ผู้มีคุณสมบัติต่อไปนี้

๑) ผู้สอบได้เกรด ๔ ทุกวิชา จะได้รับตัวเครื่องบินไป - กลับ นครศรีธรรมราช - กรุงเทพมหานคร ๑ ใบ

๒) ผู้สอบได้เกรด ๔ และมีเกรด ๓ จำนวน ๑ วิชา จะได้รับตัวเครื่องบินนครศรีธรรมราชไปกรุงเทพฯ ๑ ใบ และตัวรถไฟชั้นที่ ๑ ปรับอากาศกรุงเทพฯ กลับนครศรีธรรมราช ๑ ใบ

๓) ผู้สอบได้เกรด ๔ และมีเกรด ๓ จำนวน ๒ วิชา จะได้รับตัวรถไฟชั้น ๑ ไป-กลับ นครศรีธรรมราช-กรุงเทพฯ ๑ ใบ

ทุกรายการถ้าผู้เรียนเก่ง ต้องการจะเปลี่ยนรางวัลดังกล่าวเป็นเงินก็ยอมทำได้ ในรายการที่ ๑ จะได้รับ ๑,๕๐๐ บาท ในรายการที่ ๒ จะได้รับ ๑,๒๐๐ บาท และในรายการที่ ๓ เป็นเงิน ๗๐๐ บาท โดยผู้สอบได้จะต้องรักษาสีและติดต่อขอใช้สิทธิเอาเอง

การมอบทุนจะมอบในวันปฐมนิเทศ ซึ่งถือเป็นวันประชุมผู้ปกครองและแสดงผลงานทางวิชาการของนักเรียนไปด้วย ซึ่งจะอยู่ในระยะเวลาประมาณเดือนมิถุนายนของทุกปี ถือเป็นการประชุมสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน และให้ผู้ปกครองได้ชื่นชมในคุณภาพความดีของบุตรหลาน ที่ได้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตของชีวิตมาได้ และมอบความไว้วางใจให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาเหล่านั้นต่อไป การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ช่วยลดปัญหาการออกกลางคันไปได้ส่วนหนึ่ง

๒. การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการของพระสงฆ์ในวัดหรือครู

๒.๑ การใช้นวัตกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนการสอน

จากการสำรวจความพร้อม การรายงานการประเมินผลตนเองของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีความพร้อมในขั้นสูง กล่าวคือ มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในงานบริหารทั่วไป เหมาะกับยุคสมัย มีสื่อโสตทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาและสืบค้น มีห้องปฏิบัติการทุกสาขาวิชา เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องโสตทัศนศึกษา เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในทุกด้าน สามารถพัฒนาทักษะฝีมือและค้นคว้าสร้างองค์ความรู้เพิ่มเติมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ยังมีพาหนะใช้ในการบริการ ติดต่อ เผยแผ่ศึกษาดูงาน และกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงอย่างเพียงพอ

๒.๒ การพัฒนาหลักสูตรการสอนเชิงบูรณาการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จัดหลักสูตรทั้งสายสามัญ และธรรม-บาลีควบคู่กันไป และเป็นภาคบังคับทั้งสองสาย เน้นการสร้างธรรมทายาทเป็นการผสมผสานที่กลมกลืน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมทั้งของสภานักเรียนและของโรงเรียนให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้ทางสายสามัญ และสายธรรม-บาลี ไปเผยแผ่ให้ท้องถิ่นตามควรแก่โอกาส เป็นทั้งการฝึกหัดให้เกิดทักษะและเกิดประโยชน์แก่สังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ในปีหนึ่ง ๆ ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมทักษะและความรู้ให้กับนักเรียน แต่ที่สำคัญเด่นชัดและเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยตรงมี ๓ ประการ คือ

๑) จัดอบรมนักเรียนก่อนสอบ การสอบนักเรียนจะจัดสอบปีละ ๑ ครั้ง ตามระเบียบมหาเถรสมาคม วัดสระเรียงได้รับเลือกให้เป็นสนามสอบทุกปี นักเรียนที่ยังสอบไม่ผ่านนักเรียนชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก จะต้องสอบเลื่อนชั้นให้ได้ตามลำดับ เพื่อเป็นการทิวเข้มก่อนสอบทางวัดจึงจัดอบรมก่อนสอบเป็นเวลา ๑ เดือนในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี

๒) จัดอบรมบาลีก่อนสอบ การสอบบาลีจะจัดสอบปีละ ๑ ครั้งตามระเบียบมหาเถรสมาคม วัดสระเรียงได้รับคัดเลือกให้เป็นสนามสอบบาลีทุกปี นักเรียนที่สอบผ่านนักเรียนชั้นเอกแล้วจะต้องเรียนบาลีต่อไปและลงข้อสอบบาลีแต่ละประโยคตั้งแต่ประโยค ๑ - ๒ ถึงประโยค ๙ เพื่อเป็นการทิวเข้มทางวิชาจึงจัดอบรมบาลีก่อนสอบในช่วงปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

๓) โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ช่วงเดือนเมษายนเป็นช่วงปิดภาคเรียน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนที่หยุดเรียนช่วงเดือนเมษายนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โรงเรียนและวัดสระเรียงร่วมกันจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยแบ่งเยาวชนที่สมัครบรรพชาออกเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) บรรพชาภาคพิเศษ เมื่อสิ้นสุดโครงการสามเณรก็จะสมัครเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง (๒) บรรพชาภาคปกติ เมื่อสิ้นสุดโครงการสามเณรก็จะลาสิกขา

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง มีความมุ่งมั่นที่จะปั้นเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้บางส่วนจะต้องออกกลางคันด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ผู้ที่อยู่และตั้งใจเรียนจะได้รับการส่งเสริมการเรียนจนถึงที่สุดทั้งสายสามัญ และสายธรรม-บาลี

จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ที่ผ่านมามีประสบความสำเร็จคือ มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาตามโครงการเสริมโครงการหาช่างเผือก ระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ - ปัจจุบัน มีจำนวน ๙ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๖๕ รูป และระดับปริญญาโท ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน มีจำนวน ๖ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๑๐ รูป นอกจากนั้น ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ สามารถสอบเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ลำดับที่ ๑ และในขณะนี้มียุวกษัตริย์จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงไปเรียนปริญญาตรีที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๖ รูป ส่วนที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโทต่างประเทศ จำนวน ๓ รูป และจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๑ รูป คือ พระณรงค์ คงดี

สำหรับการสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อเป็นแรงขับให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนจนประสบความสำเร็จได้นั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงได้ส่งเสริมคนเก่งคนดี โดยมีการมอบทุนการศึกษาเกือบทุกขั้นตอนของการประเมินผลการเรียน และสนับสนุนคนเรียนเก่ง

ที่มีความมุ่งมั่นจะศึกษาในระดับสูงขึ้นไป นอกจากนี้มีการคัดเลือกนักเรียนดีเด่นและนักเรียนตัวอย่างทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีการมอบเกียรติบัตรประกาศเกียรติคุณให้เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่น โดยทางโรงเรียนจะปิดประกาศให้ทราบทั่วกันและจัดพิธีมอบที่สมเกียรติยิ่ง นับเป็นยุทธศาสตร์ที่โดดเด่นประการหนึ่งของโรงเรียน

ความสำเร็จอีกประการหนึ่งของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง คือ การผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งผลการประเมินด้านผู้เรียนสรุปว่า “ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี จนทำให้ผู้เรียนมีความสำเร็จในระดับดี ในเรื่องการมีคุณธรรม จริยธรรม เรื่องการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี เนื่องจากผู้เรียนเป็นพระภิกษุและสามเณรต้องเรียนธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ และทำกิจของสงฆ์เป็นประจำ

ส่วนเรื่องที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การรู้จักทำงาน รักการทำงาน และมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ

๒.๔ กิจกรรมการเผยแพร่ศาสนธรรมเชิงบูรณาการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง ได้ดำเนินการเผยแพร่ศาสนธรรมสู่ชุมชนหรือสังคมไว้หลายลักษณะหลายรูปแบบ ดังนี้

๒.๔.๑ เดินธุดงค์ หลังจากที่มีการเรียนในห้องเรียนตามปกติแล้ว โรงเรียนฝึกให้สามเณรนักเรียนมีความอดทน และได้สัมผัสชุมชนชนบทที่ลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนในเมือง รู้จักนำวิชาการปฏิบัติกรรมฐาน และนำความรู้แผนกธรรม-บาลี และวิชาสามัญมาใช้ประโยชน์ ลักษณะของกิจกรรมจะเดินทางไกลไปพักวัดในชนบท วัดละ ๒ คืน คืนแรกจะพัฒนาวัด บรรยายธรรมให้พุทธศาสนิกชนฟัง ส่วนคืนที่สองจะเป็นการศึกษาบาลีนอกห้องเรียน

๒.๔.๒ ทักษะศึกษาของวิชาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้แตกฉาน รู้จักสังเกตและจดบันทึกข้อสังเกตเหล่านั้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับความรู้ตามตำรา และสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ พร้อมจะปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมในโอกาสต่างๆ ต่อไป

๒.๔.๓ นำธรรมะสู่ประชาชน เป็นโครงการที่นักเรียนจัดขึ้นสนองนโยบายหลักทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเฉพาะในภาคฤดูร้อน จะจัดกิจกรรมจาริกธรรม จัดทำกำหนดการณ์นัดแนะชาวบ้านในวัดที่จะจาริกไปให้มาประชุมเพื่อจัดทำกิจกรรมร่วมกันมีการพัฒนา-บริเวณหรือเสนาสนะต่างๆ เป็นต้น หลังจากเสร็จงานพัฒนาก็จะมีการบรรยายธรรมโดยนักเรียนที่ได้รับการฝึกหัดเป็นอย่างดีแล้วเป็นผู้บรรยายธรรม

๒.๔.๔ ฝึกนักเทศน์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงได้คัดเลือกสามเณรที่มีบุคลิกเหมาะที่จะเป็นผู้บรรยายธรรม มาฝึกหัดทั้งน้ำเสียง ลีลา รวมทั้งการแก้กระทู้ธรรมต่างๆ และจัดให้แสดงธรรมเทศนาในช่วงเช้าพรรษา และโอกาสพิเศษอื่นๆ เช่น วันแสดงผลงานทางวิชาการ วันประชุมผู้ปกครอง เป็นต้น

๒.๕.๕ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนสามัญทั่วไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงพยายามที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ ทางวิชาการเพื่อตอบสนองทดลองปัญหาของนักเรียนอยู่เป็นระยะ และ/หรือให้ความกระตือรือร้นในการตอบสนองทดลองปัญหา จึงส่งเสริมให้มีการร่วมแข่งขันตอบปัญหาทั้งความรู้สามัญและปัญหาธรรมกับโรงเรียนสามัญทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมกิจกรรมวันสามัญศึกษา ซึ่งมีการแข่งทักษะต่างๆ โรงเรียนจะร่วมจัดนิทรรศการ ร่วมแข่งขันทักษะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เท่าที่โอกาสจะอำนวย

๒.๕.๖ กิจกรรมพาเพื่อนเยือนบ้าน เป็นกิจกรรมที่เปิด

โอกาสให้สามเณรนักเรียน พาเพื่อนนักเรียนไปเยี่ยมบ้านของตนหรือท้องถิ่นของตนเพื่อศึกษาท้องถิ่น และถือโอกาสให้พ่อแม่ ญาติๆ และชาวบ้านข้างเคียงได้ร่วมปฏิบัติธรรมในโอกาสพิเศษนั้น ทั้งนี้ กิจกรรมนี้มีไม่บ่อยนัก มักเป็นไปตามความพร้อมของผู้ปกครองของสามเณรแต่ละรูป และความสมัครใจที่จะร่วมโครงการนี้ของผู้ปกครอง

๒.๕.๗ กิจกรรมวันประชุมผู้ปกครอง ปกติจะจัด

ประมาณเดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงแรกของการเปิดเรียนปีการศึกษาใหม่ กิจกรรมวันนี้จะมีการออกร้าน จัดนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการ หรือกิจกรรมชุมนุมที่ได้เรียนได้ฝึกไว้เมื่อปีที่ผ่านมา เป็นการสรุปบทเรียนและบริการชุมชนในเวลาเดียวกัน ในวันนั้นนอกจากจะได้ประชุมผู้ปกครอง พบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับทราบผลการเรียนและหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันแล้ว ยังมีการประกาศเกียรติคุณและมอบทุนแก่สามเณรที่มีความรู้ความสามารถ/ทำดี ให้ผู้ปกครองได้ร่วมชื่นชมด้วย ถือเป็นการให้กำลังใจแก่สามเณรผู้ได้รับรางวัลหรือทุน ให้มุ่งมั่นทำดี

เพิ่มขึ้น และในโอกาสเดียวกันทางโรงเรียนและวัดจะจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าเพื่อหารายได้ สมทบทุนในการจัดหาสื่อหรือวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นตามแผน ซึ่งทางโรงเรียนได้กำหนดไว้ เช่น บางปีกำหนดจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๒.๔.๘ การอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนส่วนหนึ่งได้เข้ามาศึกษาธรรมะระหว่างปิดภาคเรียน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่วนหนึ่งจะเห็นทางแห่งการศึกษาเล่าเรียนในสมณเพศ และคิดจะบรรพชาเพื่อใช้โอกาสและแนวทางนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ทางวัดสระเรียงจัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และประสบผลสำเร็จในการคัดเลือกนักเรียนเข้าบรรพชาเป็นสามเณร ทำให้มีนักเรียนเพิ่มจำนวนขึ้นบรรลุตามเป้าหมาย

๒.๔.๙ การรับกิจนิมนต์เป็นคณะใหญ่เพื่อร่วมสวดในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น สวดมาติกาบังสุกุล เป็นต้น สามเณรทั้งหลายจะได้ปฏิบัติกิจของสงฆ์ ทำให้ศาสนพิธีมีความสมบูรณ์ สร้างความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป

จากกิจกรรมที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียงได้จัดทำ ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้นำความรู้ในห้องเรียนไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยใช้สถานการณ์จริง และเกิดประโยชน์ต่อสังคมทันที

๓. การบริหารจัดการการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนาธรรม

๓.๑ การวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุมกำกับ

จากระเบียบโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง พุทธศักราช ๒๕๔๔ เห็นได้ว่า มีระเบียบบริหารจัดการที่เป็นแบบแผน มีสายงานบริหารและผู้รับผิดชอบงานชัดเจน ทำให้การสั่งการและการติดตามงานตรงเป้าและตรงบุคคล โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๓.๑.๑ การวางแผนการจัดองค์กร ได้จัดกรอบโครงสร้างการบริหารจัดการไว้ ๒ ส่วนงาน คือ ส่วนงานที่ปรึกษาและส่วนงานปฏิบัติการ มีการแบ่งส่วนงานและขอบข่ายงานรับผิดชอบ ดังนี้

๑) ส่วนงานที่ปรึกษา มี ๒ หน่วยงาน คือ

(๑) คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา รับการรายงานผลการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะ

(๒) คณะกรรมการฝ่ายบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาทั่วไปในการบริหารโรงเรียน

๒) ส่วนงานปฏิบัติการ มีหน่วยงานปฏิบัติการ ๗ ฝ่ายคือ ๑) ฝ่ายบริหารทั่วไป ๒) ฝ่ายธุรการ ๓) ฝ่ายวิชาการ ๔) ฝ่ายปกครอง ๕) ฝ่ายบริการ ๖) ฝ่ายโรงเรียนกับชุมชน ๗) ฝ่ายอาคารสถานที่

๓.๑.๒ การควบคุมและกำกับ ในแต่ละงานจะมีคณะกรรมการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบงานตามกรอบโครงสร้างงานของแต่ละฝ่าย ให้คณะกรรมการต่างๆ อยู่ในวาระคราวละ ๓ ปีการศึกษา

๓.๒ การจัดหาและพัฒนาบุคลากร

วิธีการคัดเลือกครูเข้ามาทำการสอน ใช้วิธีการที่แปลกไม่เหมือนใคร คือ ไม่มีการประกาศรับครูผู้มีคุณวุฒิตามที่ต้องการและมีการสอบคัดเลือก แต่ใช้วิธีสร้างครูสร้างคน หาคคนที่ต้องการเป็นครูให้ไปเรียนในสาขาวิชาที่ต้องการ จบแล้วกลับมาเป็นครู และเลือกนักเรียนที่เรียนดีและเก่งให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรี และปริญญาโท จบแล้วกลับมาสอนตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ ผลของการพัฒนาวิธีนี้ ทำให้มีผู้สอนตรงตามวิชาที่ต้องการ สอนได้เต็มเวลา ครูไม่ขาดแคลน และประการสำคัญมีความรักดีต่อองค์กร ด้วยเป็นผู้รู้คุณและตอบแทนคุณที่ได้รับอุปการะเกื้อหนุน นอกจากนี้ โรงเรียนให้ความเอาใจใส่ดูแล จัดฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ และให้สวัสดิการแก่ครูเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและมีความมั่นคงในชีวิต

๓.๓ ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

พระสิริคณาภรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง มีวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสศรัทธา มีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีคุณลักษณะเหล่านี้ คือ วิสัยทัศน์กว้างไกล ใจเปี่ยมล้นเมตตาธรรม เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ มุ่งมั่นกับงานอย่างเต็มที่ บารมีปฏิปทาน่าเลื่อมใส คิดทำงานใดมีระบบชัดเจนกล้าตัดสินใจและไม่เคร่งเครียดแต่สร้างสรรค์คิดงานใด มักเป็นที่ยอมรับและได้รับการขานตอบสืบสานงานทันที ท่านยังเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เข้ามาอยู่ในวัด ได้เห็นและประพฤติปฏิบัติตาม

๓.๔ การประชาสัมพันธ์และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัด

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมถือได้ว่าประสบความสำเร็จเพราะมีกิจกรรมหลากหลายและสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมตามภารกิจต่างๆ ทั้งของพระภิกษุ นักเรียน และครูได้อย่างกลมกลืน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนทุนเพื่อการศึกษา และการเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยมีหน่วยงานองค์กรเอกชนให้ความร่วมมือเลื่อมใสศรัทธา บริจาคทรัพย์สินของหรืออำนวยความสะดวก หรือรับสานต่อนโยบายของวัด ช่วยให้ภารกิจของวัดสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สิ่งที่ประชาสัมพันธ์และสร้างความศรัทธาได้ดีที่สุดคือ เห็นงานเป็นรูปธรรมชัดเจน รวดเร็วและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

วัดสระเรียง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการจัดการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่มีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง แต่มีความขาดแคลนทั้งโอกาสทางการศึกษา และทุนทรัพย์ได้มีโอกาสศึกษาระดับที่สูงขึ้นตามความสามารถและความสนใจ

พระสิริคณาภรณ์ (สังคม โฆสโก) ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง เป็นนักบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั้งหลายให้เป็นผู้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แม้จะเป็นผู้ที่มิมีปัญหาด้วยอุปนิสัยแห่งตนไม่ดีมาก่อน ก็พร้อมที่จะรับมาเพื่อขัดเกลาให้เป็นคนดีให้ได้ โดยที่ทางพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทางโรงเรียนจะจัดการให้ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มบรรพชาเป็นสามเณร จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาตามความตั้งใจ

และความสามารถของแต่ละคน การบริหารจัดการจะมาเป็นโครงการที่สามารถสื่อสารให้คณะทำงานเข้าใจแผนการปฏิบัติงาน และมีผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้งานดำเนินไปตามเป้าหมาย

องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาของวัดสระเรียงโดดเด่น คือ การให้โอกาสแก่เด็กด้อยโอกาส การให้บริการแบบให้เปล่า การปกครองแบบพ่อปกครองลูก และส่งเสริมคนเก่งเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการแบบครบวงจร และทุกวงจรมีการจัดโครงการรองรับเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ควรมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุน ดังนี้

๑. ส่งเสริมโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาระดับเดียวกัน

๒. รัฐควรกำกับดูแลให้บุคลากรทางการศึกษาของวัดมีคุณวุฒิทางการศึกษา และมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา

๔. ควรมีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่เดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด. ๒๕๕๕.

ณรงค์ คงดี. วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.

ณรงค์ อ้วนอง. การวิจัยและส่งเสริมวัดเพื่อการพัฒนาการศึกษาและเผยแพร่ศาสนธรรม : กรณีศึกษาวัดสระเรียง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๗. (เอกสารอัดสำเนา)

ประหยัด เกษม. รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแพร่ศาสนธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีการบูรณาการศาสนาสู่การศึกษาวัดสระเรียง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๖. (เอกสารอัดสำเนา)

สุภาพร มากแจ้ง. รูปแบบ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการบูรณาการศาสนากับการศึกษาของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีการจัดการศึกษาในระบบ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๗. (เอกสารอัดสำเนา)

ที่ปรึกษา

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช)	เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เลขาธิการสภาการศึกษา (ถึง ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗)
นายรุ่ง แก้วแดง	เลขาธิการสภาการศึกษา (ถึง ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗)
ศ.ร.ต.อ.วรเดช จันทรศร	เลขาธิการสภาการศึกษา (๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ - ๓ เมษายน ๒๕๕๘)
นายอำรุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา (ตั้งแต่ ๔ เมษายน ๒๕๕๘)
นางนงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสุทธศรี วงษ์สมาน	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวพิณสุดา สิริธังขันธ์	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประหยัด เกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ อ้วนอง

ผู้เรียบเรียง

นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล นักวิชาการศึกษา ๗ ว.

ผู้ประสานงานโครงการ

นางพิศมัย แผงนุเคราะห์ นักวิชาการศึกษา ๘ ว.

นางสาวสอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง นักวิชาการศึกษา ๖ ว.